pregledavanja, posluživali personalizirane oglase ili sadržaj i analizirali naš promet. Klikom na "Prihvati sve", ...
Oglas Nekategorizirane

Kako smo dobili cajke i zašto ih se nikad nećemo riješiti, 5. dio – Hrvatsko narodno cajkalište

17/09/2024 — Ilko Čulić

Hrvatska medijska šutnja oko turbo folka imala je dva lica. Javni servis HRT-a godinama je ignorirao svaku muziku što je dolazila iz Srbije, a kad je na telki trebalo prikazati veselog Bosanca onda bi notornog narodnjaka Halida Bešlića potpisali kao pjevača sevdalinki jer im je samo tako bio prihvatljiv.

Share 51 Like 51

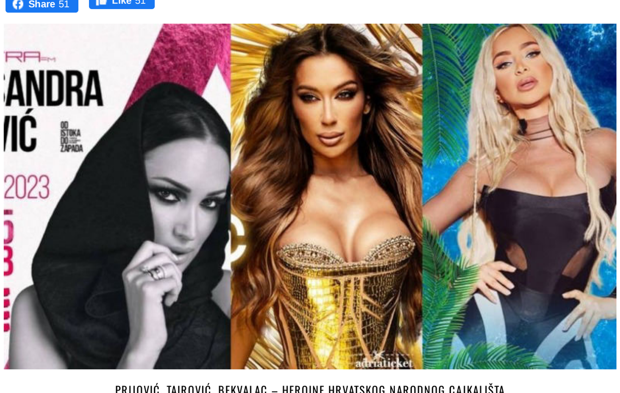

PRIJOVIĆ, TAIROVIĆ, BEKVALAC – HEROINE HRVATSKOG NARODNOG CAJKALIŠTA

Dvije pjesme iz poslijeratnog razdoblja konkuriraju za prvi hrvatski turbo folk hit, a nijedna nije **Severinina** pošto je ona u to vrijeme još uvijek glumila nekakvu pop pjevačicu. Jedna je „Pjevaj sestro, pjevaj brate“, nekima poznatija kao „Udaje se Hercegovka“, koju je 1996. snimio **Mate Bulić**. Druga je „Volim piti i ljubiti“ iz 1998., zapamćena kao najveći hit u karijeri **Siniše Vuce**.

Najtraženiji narodnjak s hrvatskom adresom **Duško Kuliš** dosljedno se držao podalje od novog trenda među folkerima i ostao je privržen starijoj NNM produkciji. U takvoj konstelaciji Mate Bulić bio je spitzenkandidat za kroatizaciju turbo folka zbog iskustva kakvo drugi nisu imali. Raritetni debitantski album iz 1983. u izdanju Sarajevo Diska svjedočio je o nezaboravnom početku Matinog pohoda na dijasporu s bosanskohercegovačkim trash folkom „Šuti Đurđa, jebem ti minutu“. Međutim, ostaje pomalo upitno geografsko porijeklo njegove udarne pjesme „Pjevaj sestro, pjevaj brate“ koju je najprije objavio na gastarbajterskom labelu Pelex, a uživo izvodio na gažama po Njemačkoj i Hercegovini. Hrvatskoj estradi priključio se tek 1998. velikim splitskim koncertom na Hajdukovom Starom placu.

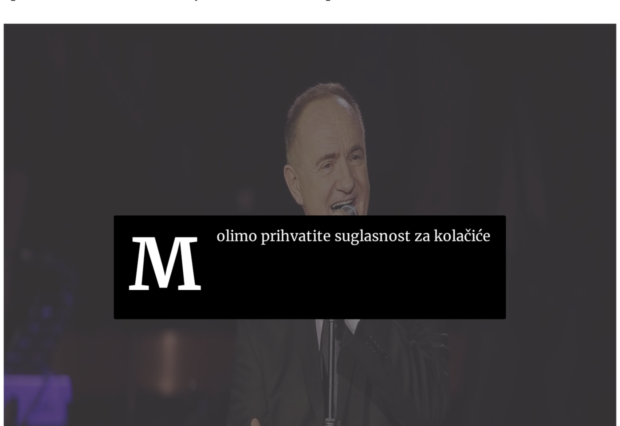

Oko „Volim piti i ljubiti“ nema nikakve dvojbe. Vuco je najbolje razumio što se traži u Hrvatskoj, pozvao **Gorana Mačužića** da razvuče harmoniku i zakucao bestseler Croatia Recordsa. Na nižem, kafanskom levelu dotad je već bila primjećena znatna potražnja za lokalnim cajkama, ali izbor je bio ograničen, sa svega par imena kojima se vjerovalo da će napraviti pravi folkerski štimung. U Zagrebu i okolici to je bila **Dragica Brkić**, dok je Slavoniju najviše uveseljavala **Borka Mihajlović**, majka **Aleksandre Prijović**.

Najagilniji hrvatski promotor turbo folka Osječanin **Alen Borbaš**, vlasnik zaštitarske firme Borbaš Security, također je krenuo u posao s lokalnim gažerima koji su držali srijedu u njegovom klubu OKS. Kad su lokalce zamijenili top narodnjaci Siniša Vuco i **Halid Muslimović** srijedom je prodavao po 800 karata, pa je proširio ponudu uvozom cajki iz Srbije. Čim je Račanova vlada 2003. izglasala suspenziju viznog režima za državljane Srbije u OKS-u je priredio svoj prvi Folk hit godine. Usprkos protivljenju HSP-ova gradonačelnika **Ante Đapića** osječka folkerska smotra je nekoliko godina kasnije izmještena u sportsku dvoranu Zrinjevac, gdje je Borbaš doveo 30 izvođača i navukao preko 4.000 posjetitelja.

Borbaš Security rutinski je rješavao sigurnosne probleme s kojima su se suočavali vlasnici nekih drugih folkerskih klubova, ozloglašenih zbog čestih tučnjava i sporadičnih pucnjava. Najveća prepreka u njegovom biznisu bila je totalna medijska blokada, pa je pokrenuo **TV Balkaniku** i ilustrirani magazin **Folk**. Dok se TV Balkanika pokazala kao prilično uspješan projekt, pompozno najavljeni magazin Folk ugašen je poslije prvog broja pošto mu je remitenda bila veća od prodaje.

Hrvatska medijska šutnja oko turbo folka imala je dva lica. Javni servis HRT-a godinama je ignorirao svaku muziku što je dolazila iz Srbije, a kad je na telki trebalo prikazati veselog Bosanca onda bi notornog narodnjaka **Halida Bešlića** potpisali kao pjevača sevdalinki jer im je samo tako bio prihvatljiv. S druge stajali su privatni mainstream mediji uvijek gladni senzacija, ali maksimalno oprezni u praćenju turbo folka da se nekom ne zamjere.

OSIJEK 2009. GODINE

Međutim, znatan dio mlađe populacije već je bio spojen na internet koji je od 2005. nakon lansiranja platforme YouTube postao najvažniji kanal za regionalnu promociju atraktivnih turbo folk noviteta, kao i za podsjećanje na starije hitove iz 1990-ih. Dvije-tri godine kasnije bilo je skoro nebitno hoće li to podržati mainstream mediji.

Prema anketi među učenicima viših razreda srednjih škola naručenoj 2008. za Jutarnji list u većim hrvatskim gradovima preko 50% adolescenata već je aktivno slušalo turbo folk. Najviši postotak tada je zabilježen u Slavoniji, najniži u Dalmaciji, a Zagreb je bio negdje u sredini. Izvještaji s terena bili su još upečatljiviji. Jedne proljetne večeri 2008. u Splitu su se slučajno poklopili koncerti **TBF-a** i **Mitra Mirića**. Premda je TBF imao višestruko jaču kampanju i nezaobilazni radijski hit „Smak svita“, Mitar Mirić prodao je duplo više ulaznica.

TEA TAIROVIĆ – PLAKAT

U to doba naslušali smo se površnih sociokulturoloških teorija o turbo folku kao zabranjenom voću, mladalačkom otporu roditeljskoj kulturi i maltene pankerskoj subverziji. Sve navedene teorije zapravo su bile promašene, u istoj mjeri kao ksenofobične tlapnje kako u tome uživaju samo necivilizirani došljaci iz Bosne. Nitko nije znao objasniti što bi to moglo biti subverzivno u svakodnevnom praćenju satelitskog programa DM Sat i povremenom slušanju Radio Prijedora, koji je popunjavao rupu u zagrebačkom eteru do pokretanja Extra FM-a.

Subverzivni element nije mogao biti ni prvi domaći radio koji je redovito puštao cajke vukovarski **Radio Dunav**, formalno registriran kao glasilo srpske zajednice. Turbo folk jest bio generacijska muzika milenijalaca dok su se na YT plejlistama vrtjele plastificirane mlađe cajke. Međutim, stariji izvođači poput Mitra Mirića i Mile Kitića, koji su uskočili u TF kao prebjezi iz NNM tabora, bili su podjednako omiljeni među djecom i njihovim roditeljima.

MAYA BEROVIĆ – PLAKAT

Domaća proizvodnja turbo folka i dalje je bila preskromna i nekonkurentna, osim par smjelijih balkanskih izdanja **Jelene Rozge** i nekoliko Severininih pjesama s albuma „Zdravo Marijo“ u produkciji **Gorana Bregovića**. Transgeneracijski potencijal **hrvatskog narodnog cajkališta** najbolje se vidio kad se u Zagreb vratila **Lepa Brena**. Gostovanjem u Areni Zagreb 2009. privukla je stotinjak ogorčenih prosvjednika iz braniteljskih udruga i 13.000 egzaltiranih fanova svih uzrasta. Poslije trijumfalnog Breninog come backa prekogranični transfer cajki nastavljen je kao rutinska operacija pa je postalo sasvim uobičajeno da paparazzi ulove **Jelenu Karleušu** u splitskom Imperiumu ili **Daru Bubamaru** na dočeku Nove godine u zagrebačkom klubu Bunga Bunga na Trešnjevci.

Kulturni establishment još uvijek nije vidio što se događa u noćnom životu, iako je folkerski klub **H20** otvoren preko puta Ministarstva kulture. Zabrinuto su reagirale samo strukovne organizacije HGU i HDS iz kojih je krenula inicijativa za uvođenje radnih dozvola gostujućim muzičarima. U praksi je nova administrativna mjera najviše pogodila promotore svjetskih rock bendova pošto je s njima dolazila cijela vojska roadieja i drugog pomoćnog osoblja, a najmanje je naškodila cajkama koje su za nastup u noćnom klubu trebale samo matricu ili minimalnu sviračku pratnju na klavijaturama. Kad se pokazalo da izdavanje radnih dozvola nije nikakva zapreka nekontroliranom masovnom uvozu turbo folka i njegovih derivata kao što je trap folk, muzička industrija lansirala je 2017. kampanju Slušajmo hrvatsko. Postigla je vrlo mizeran rezultat prije svega zbog kronične nestašice novih domaćih pop hitova za najširu publiku.

NATAŠA BEKVALAC – PLAKAT

Najvažniji hrvatski lakoglazbeni samit **Splitski festival**, koji je u najplodnijim godinama davao po desetak pjesama za dugotrajnu eksploataciju u radijskom eteru potpuno je presušio i prestao isporučivati hitove, dok je **Dora** bila privremeno obustavljena. U međuvremenu je splitski **Jadranski radio** zavrtio cajke, oprezno uvrštene samo u večernji program, a onda je u proljeće 2018. radijski kartel iz zagrebačke Avenije Vjećeslava Holjevca 29, pod kontrolom kontroverznih poduzetnika iz obitelji **Pripuz**, instalirao gradski folkerski radio **Extra FM** na frekvencijama posrnulog Hit FM-a. U samo nekoliko mjeseci postao je najslušaniji radio u metropoli, pa je dobio i svoj TV kanal.

Nezaustavljivi Extra FM donio je radikalnu promjenu u domaćem koncertnom biznisu. Najprestižnija zagrebačka folkerska depadansa prije je bila kongresna dvorana restorana Gastro Globus na Velesajmu, nadaleko poznata među ljubiteljima cajki po dočecima Nove godine s **Milicom Todorović** i **Sekom Aleksić**, ali skoro neprimjetna za najširu javnost.

ALEKSANDRA PRIJOVIĆ U ARENI ZAGREB

Extra FM specijalizirao se za masovke u Areni Zagreb sa **Sašom Matićem, Acom Lukasom, Draganom Mirković** i **Milicom Pavlović**, a svi rekordi srušeni su na pet uzastopnih koncerata Aleksandre Prijović koja je lani u Zagrebu prodala 87.000 ulaznica. U pripremi terena za taj pothvat odrađena je totalna promocija s intenzivnom reklamnom kampanjom u svim dostupnim medijima. Najrazvikanijim cajkama priznat je status ultimativnih pop zvijezda, a njihov teritorij proširio se od Arene Zagreb do omiljenih ljetnih rezidencija na jadranskoj obali kao što je beach club **La Playa Imperial** u Vodicama koji je ugostio **Mayu Berović, Natašu Bekvalac, Teu Tairović, Tanju Savić, Barbaru Bobak, Sanju Vučić, Teodoru Džahverović, Breskvicu** i **Zeru**.

Kad sve zbroji ispada da cajke danas još bolje prolaze na koncertnim pozornicama u Hrvatskoj nego u Srbiji. Apsolutna balkanska rekorderka Aleksandra Prijović je na maratonskoj turneji Od istoka do zapada rasprodala 12 dvoranskih koncerata u Srbiji i čak 16 u Hrvatskoj.

Nastavlja se…

Saznajte više:

Kako smo dobili cajke i zašto ih se nikad nećemo riješiti, 4. dio – Napravi mi sina pod svetlima kazina

Turbo folk je produkt 1990-ih, a ime mu je dao Rambo Amadeus. To su izgleda jedine neosporne činjenice potvrđene u svim tumačenjima kontroverznog muzičkog i društvenog fenomena koji je najprije zahvatio Srbiju, a zatim se poput ratnog požara proširio na cijeli Balkan.

ravnododna

Novi nastavak:

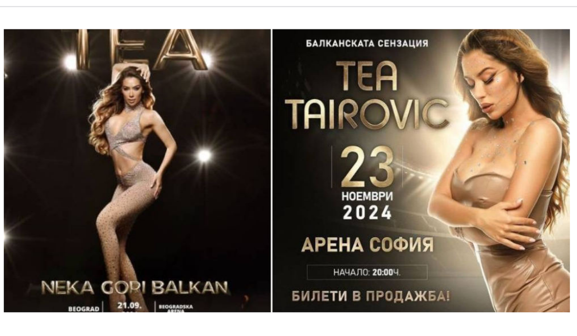

Kako smo dobili cajke i zašto ih se nikad nećemo riješiti, 6. dio – Neka gori Balkan

Što imate protiv cajki? Ništa efikasno, barem zasad. Javite se opet za godinu-dvije, možda se na tržištu pojavi nekakav estradni serum za cajke. A dotad ćete gledati slušati i trpjeti Teu Tairović, nema vam druge.

ravnododna

*Tekst je potpomognut sredstvima natječaja “Poticanje novinarske izvrsnosti” Agencije za elektroničke medije.

Želimo da naš sadržaj bude otvoren za sve čitatelje.
Iza našeg rada ne stoje dioničari ili vlasnici milijarderi.
Vjerujemo u kvalitetno novinarstvo.
Vjerujemo u povjerenje čitatelja koje ne želimo nikad iznevjeriti.
Cijena naše neovisnosti uvijek je bila visoka, ali vjerujemo da je vrijedno truda izgraditi integritet kvalitetnog specijaliziranog medija za kulturu na ovim prostorima.
Stoga, svaki doprinos, bez obzira bio velik ili mali, čini razliku.
Podržite Ravno Do Dna donacijom već od 1 €.

Hvala vam.

1.00 € | 5.00 € | 10.00 € | 20.00 € | 50.00 € | 100.00 € | 200.00 €

Donacije su omogućene putem sustava mobilepaymentsgateway.com.
Podržane sheme mobilnih plaćanja: KEKS Pay, Aircash, Settle, kriptovalute

PayPal

0 comments Sort by Oldest
Add a comment...
Facebook Comments Plugin
Share 51 Like 51

TAGS: ALEKSANDRA PRIJOVIĆ, ALEN BORBAŠ, BRESKVICA, DARA BUBAMARA, GLAZBA, H20, HALID BEŠLIĆ, JELENA KARLEUŠA, JELENA ROZGA, MATE BULIĆ, MAYA BEROVIĆ, MITAR MIRIĆ, NATAŠA BEKVALAC, SINIŠA VUCO, TEA TAIROVIĆ

PROČITAJ JOŠ

24/09/2024
Posljednji proizvođač obustavio opremanje automobila CD playerima
Unatoč ovom potezu, prodaja CD-ova iznenađujuće raste.

24/09/2024
Deveti međunarodni festival muzičkog dokumentarnog filma Dok'n'Ritam donosi temu 'Ritam u ženi, žena u ritmu'
Deveto izdanje međunarodnog festivala muzičkog dokumentarnog filma Dok'n'Ritam održat će se od 30. rujna do 3.

ILKO ČULIĆ ZADNJE OBJAVE

PRETHODNA
CeKaPe u novom semestru predstavlja radionicu 'Tekst u glazbi' s Denisom Špičićem

SLJEDEĆA
Ivana Starčević objavila novi singl 'Dobro je'

ZADNJE OD TEMA

Kako smo dobili cajke i zašto ih se nikad nećemo riješiti, 6. dio – Neka gori Balkan
Što imate protiv cajki? Ništa efikasno, barem zasad. Javite se opet za

Reverend Beat Man – više cuckoo od same kukavice
Švicarski propovjednik gospel blues trash religije u četvrtak u zagrebački Vintage Industrial

Kako smo dobili cajke i zašto ih se nikad nećemo riješiti, 4. dio – Napravi mi sina pod svetlima kazina
Turbo folk je produkt 1990-ih, a ime mu je dao Rambo Amadeus.

Bora Đorđević (1952. – 2024.) – 'To je bilo neko lepše i srećnije vreme'
Umro je srpski pjevač, pjesnik, kantautor i provokator Bora Đorđević. Sudeći po

Što donosi rujan u Vintage Industrialu
One man bendovi, memorijalni koncert, kultni album uživo i prva zagrebačka gostovanja

ARHIVA
Odaberi mjesec

KONTAKT
Nakladnik portala:
Udruga Jedna nova poruka
Zagreb
Uredništvo:
urednistvo@ravnododna.com
Glavni urednik:
zoran.stajcic@ravnododna.com

O NAMA
Portal Ravno do dna pokrenut je 26. ožujka 2011. godine. Sama ideja se u glavama trojice frustriranih pregalaca u korporativnom mediju rodila koji mjesec ranije, na redovitom ručku u gostionici s gotovim jelima negdje na Remetinečkoj cesti.

IMPRESSUM
Ravno do dna – *Magazin pop kulture*
ISSN 1848-8331
Uredništvo:
Glavni urednik: **Zoran Stajčić,**
Zamjenik glavnog urednika: **Marko Podrug**
O kolačićima / pravilo privatnosti

Tražilica

© 2021 Ravno Do Dna. All rights reserved. Sva prava pridržana.